

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 14. listopadu 2007 č. 1275

Stanovisko

vlády k návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk č. 332)

Vláda na jednání své schůze dne 14. listopadu 2007 projednala a posoudila návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk č. 332), a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas** z dále uvedených důvodů.

1. Vzhledem k tomu, že zavedení institutu přímé volby prezidenta republiky občany České republiky do našeho ústavního systému představuje nejvýznamnější změnu Ústavy České republiky od jejího přijetí, musí být návrh takové změny výsledkem politického konsensu ohledně nastavení základních parametrů budoucí nové právní úpravy, zejména pravomocí prezidenta republiky a řešení úpravy vzájemných vztahů mezi ústavními orgány. Proto se vláda ve svém Programovém prohlášení zavázala, že zahájí diskusi o změně Ústavy České republiky tak, aby umožňovala přímou volbu prezidenta republiky. S cílem, který je předloženým návrhem sledován, vláda sice souhlasí, nicméně samotné předložení návrhu ústavního zákona za situace, kdy žádná odborná, ústavněprávní ani politická diskuse o otázce zavedení institutu přímé volby prezidenta republiky neproběhla a návrh předkládají zástupci jediné parlamentní politické strany, nutno považovat za předčasné a neuvážené, a to i s přihlédnutím k tomu, že na volby prezidenta republiky začátkem roku 2008 by se nová právní úprava nevztahovala.

2. Přímo volený prezident republiky dostává od svých voličů - občanů státu - silný mandát a přímá volba je chápána jako projev vůle občanů posílit jeho roli a rozšířit jeho pravomoci; v kontextu s tím vláda považuje ze nepřijatelné výrazné omezení pravomocí prezidenta republiky, k čemuž předložený návrh ústavního zákona směřuje. Vláda proto považuje za věcně nesprávný „přesun“ samostatných pravomocí prezidenta republiky mezi pravomoci vyžadující kontrasignaci podle čl. 63 Ústavy v oblasti trestního řízení a při jmenování členů Bankovní rady České národní banky; v této souvislosti vláda připomíná, že dne 19. března 2007 schválila svým usnesením č. 266 věcný záměr zákona o České národní bance, který předpokládá zachování ústavního zakotvení jmenování členů Bankovní rady České národní banky prezidentem republiky.

3. Vláda zastává názor, že má-li být podle čl. 65 odst. 2 návrhu ústavního zákona časově omezena imunita prezidenta republiky na dobu jeho výkonu funkce, je takové omezení jednoznačně nepřiměřené ve vztahu k rozsahu imunity poslance, senátora a soudce Ústavního soudu; pak by logicky musela být obdobně upravena i imunita těchto ústavních činitelů.

4. Dalším zásadním nedostatkem předloženého návrhu ústavního zákona je právní konstrukce podání žaloby proti prezidentu republiky Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky k Ústavnímu soudu podle čl. 65 odst. 2 návrhu. Z důvodové zprávy není zřejmé, proč by měla být k podání takové žaloby aktivně legitimována Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, když pro podání žaloby pro velezradu je podle platného znění čl. 65 odst. 2 Ústavy legitimován Senát Parlamentu České republiky. Dále předložený návrh neobsahuje vymezení skutkové podstaty „jiného závažného porušení ústavního pořádku“, pro který by mohla Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ústavní žalobu proti prezidentu republiky podat; návrh neobsahuje ani úpravu zvláštního řízení o takové žalobě, přinejmenším problematickým se jeví i nízké kvórum prosté většiny poslanců pro přijetí rozhodnutí o podání žaloby proti prezidentu republiky Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky.

5. Vláda považuje za jeden ze zásadních nedostatků i to, že navrhovanou novou právní úpravu institutu přímé volby prezidenta republiky nelze posoudit komplexně, neboť není současně předložen i návrh „prováděcího“ zákona, který by měl podle čl. 58 odst. 7 návrhu stanovit další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb prezidenta republiky a rozsah soudního přezkumu. Nekomplexnost navržené právní úpravy a její neprovázanost s dalšími zákony spatřuje vláda i v tom, že přijetí návrhu ústavního zákona by si vyžádalo změnu dalších zákonů, zejména zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu a zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

6. Nehledě k výše uvedenému je vláda nucena konstatovat celkovou „nedopracovanost“ předloženého návrhu a z toho vyplývající celou řadu nedostatků, z nichž se uvádějí zejména tyto:

- používání pojmů blíže nevymezených v právních předpisech - kromě již uvedeného vágního pojmu „jiné závažné porušení ústavního pořádku“ v čl. 65 odst. 2 je to dále například pojem „představitelé politických stran“ v čl. 68 odst. 2, pojem „neprodleně“ v čl. 75,

- absence výslovné úpravy souhlasu kandidáta na funkci prezidenta republiky na návrh občanů,

- nereálnost tříkolové přímé volby prezidenta republiky za situace, kdy je obecně účast občanů ve vícekolových volbách nízká,

- s ohledem na význam funkce prezidenta republiky se jeví jako nepřiměřeně nízký počet 10 000 podpisů pod petici občanů, podporujících kandidáta na úřad prezidenta republiky,

- návrh nestanoví žádné kvórum pro účast voličů, podmiňující platnost výsledků voleb prezidenta republiky,

- navržená pravomoc prezidenta republiky vyhlášovat i volby do zastupitelstev samosprávných celků by znamenala, že prezident republiky by musel vyhlášovat i nové, dodatečné a opakované volby nebo opakované hlasování do zastupitelstev obcí, popřípadě také nové a dodatečné volby a dodatečné hlasování do zastupitelstev krajů, což je z hlediska významu těchto voleb a pozice prezidenta republiky a požadavků praxe zcela bezdůvodné.

7. Pokud jde o finanční dopady předloženého návrhu ústavního zákona, vláda upozorňuje na to, že ani v tomto směru není návrh dopracován, neboť neuvádí ani odhad celkové finanční částky potřebné pro realizaci návrhu, ani možné zdroje financování.